

Acad. Mihai Draganescu, Presedintele Sectiei de Stiinta si Tehnologia Informatiei a Academiei Române, Presedintele Comitetului Român pentru Istoria si Filosofia Stiintei si Tehnicii.

Nota deschisa

PRIVIND STIINTA, CULTURA SI SOCIETATEA ROMÂNEASCA

1. SOCIETATEA CUNOASTERII.

Am prefigurat ca va sosi un moment al societatii cunoasterii (chiar cu aceasta sintagma, Mihai Draganescu, 1976, 1986), dar abia în ultimul deceniu al secolului XX conceptul s-a impus în SUA datorita lucrarilor sociologului Peter Drucker si ale altora, în ultimii 4-5 ani societatea cunoasterii devenind recunoscuta ca o etapa noua a erei informatiei, respectiv a societatii informationale.

Academia Româna a lansat acest concept în România în anul 2001 ca urmare a pozitiei si comunicarii Mihai Draganescu, *Cunoasterea si Societatea cunoasterii*, la seziunea de lansare a programului SI-SC, Academia Româna, 10 aprilie 2001 si a elaborarii studiului Mihai Draganescu, *Societatea Informationala si a Cunoasterii. Vectorii Societatii Cunoasterii*, Academia Româna, Bucuresti, 9 iulie 2001, publicat apoi în vol. coord. Florin Gh. Filip, *Societatea informationala-Societatea cunoasterii. Concepte, solutii si strategii pentru România*, Academia Româna, 2002, p.43 - 112.

Spre deosebire de unele puncte de vedere care privesc numai economicul (economia digitala, piata internet) societatea cunoasterii **nu este numai economia bazata pe cunoastere**. Aceasta este foarte importanta, decisiva, esentiala si cuprinde utilizarea si managementul cunoasterii existente sub forma cunoasterii tehnologice si organizationale, producerea de cunoastere tehnologica noua prin inovare, *o noua economie* în care procesul de *inovare* este determinant, *în care bunurile intangibile devin mai importante decât cele tangibile*.

Societatea cunoasterii **reprezinta mult mai mult** deoarece asigura o diseminare fara precedent a cunoasterii catre toti cetatenii prin mijloace noi, folosind cu prioritate Internetul si cartea electronica si metodele de învățare

prin procedee electronice (e-learning), urmareste extinderea si aprofundarea cunoasterii stiintifice si a adevarului despre existenta, *este singurul mod prin care se va asigura o societate sustenabila din punct de vedere ecologic si va fi o noua etapa în cultura* (bazata pe cultura cunoasterii care implica toate formele de cunoastere, inclusiv cunoasterea artistica, literara etc).

În fine, societatea cunoasterii asigura bazele unei viitoare societati a constiintei, a adevarului, moralitatii, creativitatii si spiritului.

Pentru realizarea societatii cunoasterii am definit, în studiul amintit mai înainte, o serie de vectori (tehnologici si functionali) care ar trebui introdusi în actiune într-o succesiune fireasca pentru posibilitatile tarii noastre.

2. CULTURA.

Vor fi prezentate mai jos câteva extrase din lucrarea Mihai Draganescu, Categoriile culturii, 2002, în elaborare, care are la baza si o serie de alte lucrari ale autorului publicate între anii 1983-1996, dupa cum urmeaza:

a. *în teoria clasica, cultura este definita ca un fenomen social care cuprinde comportamentul socio-uman implicând mintea si corpul, obiectele materiale si informationale integrate acestui comportament.* Obiectele informationale au fost introduse în aceasta definitie la sfârșitul secolului XX.

b. Schematic:

CATEGORIA COMPORTAMENTULUI SOCIO-UMAN	Subcategoria comportamentului strict biologic.	Nota: exista si comportament social determinat strict biologic.
	Subcategoria comportamentului cultural.	CULTURA
	Subcategoria comportamentului spiritual.	SPIRITUALITATEA

C. Pornind de la definitia clasica si de la diferenta pe care o face UNESCO între cultura intangibila si cultura tangibila, marile sfere (categorii) ale culturii pot fi considerate urmatoarele:

- I. **Cultura intangibila. Dupa UNESCO:** 'Mostenirea intangibila poate fi definita ca îmbratisând toate formele de cultura traditionala si populara sau cultura folk, adica productiile colective originare de o comunitate data si bazate pe traditie. Aceste creatii sunt transmise oral sau prin gesturi si sunt modificate într-o perioada de timp printr-un proces de recreare colectiva. Ele includ traditiile orale, obiceiurile, limbajele, muzica, dansul, ritualurile, festivitatile, medicina traditionala si farmaco-peeaa, artele culinare si tot felul de îndemânari speciale legate de aspectele materiale ale culturii, cum sunt uneltele si habitatul'. Fara îndoiala, notiunea de cultura intangibila a fost introdusa sub influenta notiunii de valoare intangibila din economie care a capatat o mare importanta pentru societatea cunoasterii (economia bazata pe cunoastere). Se mai adauga aici valori, credinte, cunoastere tacita.
- II. **Cultura umanista. Am preluat aici denumirea traditionala. Cultura umanista cuprinde limbajele naturale, literatura, arta, istoria, filosofia, sportul. Cultura umanista este o cultura tangibila, ca si stiinta si tehnologia.**
- III. **Cultura stiintifica: Stiinta, tehnologia si cunoasterea. Aceasta categorie a culturii contine doua subcategorii:**
  - III.a. *Stiinta, cunoasterea stiintifica si tehnologica*, cunoasterea tehnologica pentru fabricatia de produse, dar si pentru utilizarea acestora, precum si cunoasterea organizationala si economica, chiar daca unele obiecte ale cunoasterii sunt tacite sau fac parte si din cultura intangibila. În categoria mare a culturii, anumite obiecte pot apartine la doua sau mai multe subcategorii, acestea nu sunt neaparat disjuncte.
  - III.b. *Uneltele fizice si informationale, obiectele fizice si informationale produse sau fabricate, utilizarea lor, institutiile si organizatiile*, care sunt consecinte, în cea mai mare masura, a cunoasterii stiintifice, tehnologice, economice si organizationale, chiar si a culturii intangibile.

Odata cu era informatiei vor apare desigur multe elemente noi ale culturii datorita tehnologiei informatiei, cartii si documentelor electronice, internetului, tehnologiilor vorbirii, tehnologiilor bioelectronice si bioinformatice, inteligentei artificiale si agentilor inteligenti informatici, mediului ambient inteligent, aparitiei constiintei artificiale. Vor apare schimbari în viata intelectuala, sociala si politica.

1. RAPORTUL DINTRE PRINCIPALELE SFERE (CATEGORII) ALE CULTURII. ACADEMIA ROMÂNĂ SI INSTITUTUL NATIONAL DE CULTURA.

Principalele categorii ale culturii sunt, evident , cultura umanista si cultura stiintifica în toata bogatia lor conform definitiilor de mai înainte.

Astazi nu se mai poate vorbi de cultura numai cu gândul la cultura umanista.

Cultura - în general, are o mult prea puternica componenta stiintifica (inclusiv tehnologica, economica, organizationala, politica) pentru a mai accepta o asemenea simplificare, este adevarat, continuatoarea unei traditii dar care astazi este depasita. *Cultura*, respectiv cultura - în general, *este cultura umanista si cultura stiintifica*, împreuna, ultima având, ca si prima, un continut extrem de bogat.

În spatele confuziei care se mentine astazi la noi atunci când vorbim de cultura se întretine schisma dintre cele doua culturi, datorita unor interese de grup asupra carora nu pot insista în aceasta nota.

În tara noastra, s-a propus de catre Presedintele României Ion Iliescu înfiintarea unui **Institut National de Cultura**. Este o idee nobila si generoasa care merita sa fie sustinuta pentru a fi realizata sub forma unei institutii de mare valoare. Dar asa cum se desfasoara lucrurile, acest instiut national va fi exclusiv al culturii umaniste. Nu este nimic rau în aceasta, din contra, era nevoie de un asemenea institut, dar ar trebui sa fie numit, în mod corect, *Institutul National de Cultura Umanista*. Personal, sustin înfiintarea unui asemenea institut având în vedere si activitatea mea în domeniul filosofiei stiintei, care este o activitate culturala umanista, dar si pentru alte lucrari cu caracter cultural umanist pe care le-am publicat în decursul vietii mele. Daca se tine cont si de activitatea mea stiintifica, tehnologica si organizationala, atunci se poate spune ca am trait si produs cultura-în general, adica, pur si simplu, cultura. Acesta este cazul multor oameni de stiinta din sfera cunoasterii stiintifice.

În etapa actuala a societatii, cultura umanista nu-si mai poate erija numele general de cultura, de fapt nu ea, ci acei slujitori ai ei care nu s-au adaptat la vremurile cunoasterii.

La **Academia Româna**, în schimb, trebuie sa predomine cultura cunoasterii stiintifice. În conditiile societatii cunoasterii, *Academia Româna trebuie sa fie în primul rând o academie de stiinte*. Ea ramâne, totusi, conform traditiei, astfel cum a fost conceputa înca din secolul XIX, cu sectiile ei umaniste extinse în secolul XX, înainte si dupa Revolutia Româna. În acest mod a fost renascuta Academia Româna în anul 1990, dar aceasta nu înseamna ca sa fie dezechilibrata în proportiile ei culturale

generale, pentru ca stiinta si cunoasterea româneasca sa nu aiba de suferit. O serie de evenimente petrecute la Academie în ultimul an de zile îngrijoreaza din acest punct de vedere. Aceste lucruri fundamentale sper sa fie dezbatute la Academia Româna care ar trebui sa cunoasca o mai mare deschidere catre societate si mass-media a dezbaterilor din Adunarea Generala si a sectiile ei pentru problemele de fond ale culturii, culturii umaniste si stiintei în tara noastra.

Mihai Dănilă

2002

29 aprilie